

La jornada contínua guanya terreny

<http://epaper.lavanquardia.com/epaper/viewer.aspx>

Només Catalunya, València i Aragó tenen horari partit

Els sindicats asseguren que l'horari matinal és pedagògicament més efectiu. Per les ampes, la jornada contínua empeny les famílies a l'escola concertada.

Durant els últims deu anys, l'horari dels centres d'infantil i primària ha passat d'una uniformitat pràcticament absoluta a una diversitat evident. Així, la jornada contínua ha anat guanyant terreny de mica en mica a les escoles públiques, en detriment de les que continuen fent classe al matí i a la tarda. Malgrat que la implantació de la jornada contínua, que ha estat impulsada pels sindicats i qüestionada per les associacions de mares i pares (ampes), resulta desigual en 14 de les 17 comunitats autònomes en les quals està permès que s'apliqui. Només Catalunya, Aragó i la Comunitat Valenciana mantenen a tots els centres públics el model de jornada partida (a Navarra l'horari continu està implantat de manera únicament experimental).

Segons un informe recent de Ceapa, la confederació d'associacions de mares i pares majoritària en l'ensenyament públic, a totes les escoles de les Canàries, Extremadura i Múrcia ja només hi ha classe al matí, mentre que el percentatge d'aplicació també és molt alt –entre almenys el 80% i el 60% de les escoles– a Andalusia, Astúries, Castella-la Manxa i Galícia.

Entre els territoris amb menys presència de la jornada contínua –des del voltant del 5% i el 40%– hi ha Euskadi, Cantàbria, Madrid, La Rioja i Castella i Lleó. A la Comunitat de Madrid, el 2001 amb prou feines tenien horari lectiu de matí 85 escoles públiques, quan el curs que acaba de començar funciona en 285, un 36%. Aquesta implantació progressiva no ha generat grans resistències entre els pares ja que la permanència de facto al centre dels alumnes amb horari només de matí no difereix de la d'aquells que tenen classe també a la tarda. En aquestes 285 escoles hi ha classe de 9 a 14 h, amb un descans de mitja hora com a la resta de centres públics, i servei de menjador de 14 a 16 hores. D'aquesta forma, les criatures que s'hi queden a dinar surten de l'escola a la mateixa hora que en un centre amb jornada partida. A la Conselleria d'Educació madrilenya recorden que “el professorat compleix amb les mateixes hores lectives i de permanència obligada a l'escola que els docents de centres que fan horari partit”.

Els sindicats de docents han fet bandera de l'aplicació d'horari de classe de matí, al·legant que és “pedagògicament més efectiu”, tal com defensa Fete-UGT. A més, el vinculen a l'autonomia del centre.

Des de fa anys, especialistes com el sociòleg Mariano Fernández Enguita i representants de les ampes alerten que la jornada contínua contribueix a incrementar la desigualtat social entre els petits. El president de la Ceapa, Jesús María Sánchez, afirma a més que aquest tipus d'horari “no contribueix en absolut a combatre el fracàs escolar”. I insisteix que es tracta d'una mesura que va en contra de l'ensenyament públic: “S'està enfortint l'escola concertada, que majoritàriament gaudeix de jornada partida, i a la qual fugiran moltes famílies que temen una retallada de la qualitat de l'educació i dificultats a l'hora de conciliar la vida familiar”.

A estudiar amb un altre ritme Els horaris escolars són poc eficients; la necessitat de

connectar temps d'aprenentatge i rendiment creix Les hores, de qualitat,

sí que importen

Zoom Marcador Compartir Imprimir

Els alumnes espanyols passen moltes hores a classe; una altra cosa és que tot aquest temps resulti en realitat profitós. Les avaluacions internacionals situen el nivell acadèmic d'Espanya en una posició més aviat discreta i en canvi és al capdavant pel que fa a quantitat d'hores lectives. La jornada escolar aquí, en concret a Catalunya, també és de les més extenses d'Europa. Era la foto que deixava l'últim informe de l'OCDE sobre l'estat de l'educació: l'escola espanyola ni fa servir ni distribueix el seu temps de la manera més eficaç.

MARC ARIAS

Juntament amb els continguts (què s'ensenyava) i els mètodes (com), el debat sobre la jornada i els horaris escolars (quan) recobra força en diferents punts del continent. França i Alemanya porten la iniciativa i han llançat un pla nacional per revisar els horaris i millorar l'eficiència de l'aprenentatge, amb estudis sobre la relació entre temps escolar i rendiment. La idea és determinar un ritme escolar adequat a l'alumne: en quin moment del dia està en les millors condicions per digerir les matèries bàsiques –llengua, matemàtiques–, durant quant temps pot mantenir l'atenció o com alternar els continguts.

A Catalunya el debat s'ha intensificat amb la desaparició de la sisena hora de la majoria d'escoles públiques, que passen a tenir cinc hores de classe al dia en lloc de sis. Això ha obligat a tornar a canviar els horaris i la distribució de les classes. Però la mesura no s'emmarca en un estudi ampli sobre els ritmes escolars. No per això es considera menys necessari. La junta central de directors de secundària ha posat aquest punt sobre la taula de manera oficial a l'informe de millores per a l'ESO que ha preparat a petició de la consellera d'Ensenyament, Irene Rigau. Els directors proposen, entre altres qüestions, reformular el currículum i els horaris escolars. "L'elevat nombre d'hores lectives que setmanalment passen els alumnes als centres, tant a primària com a secundària, fomenta la baixa productivitat, ja

Comunitat Educativa d'Ensenyament, Meritxell Ruiz. Tot i això, Ruiz descarta la jornada intensiva per "qüestions pràctiques". "No podem oblidar la nostra estructura social ni els horaris laborals que tenim malgrat que siguin qüestionables, de manera que cal buscar l'equilibri entre les necessitats de l'alumne i les de les famílies", afegeix.

Qualsevol canvi en l'horari, especialment si s'escurça, hauria d'anar acompanyat d'un pacte social, amb recursos "per no deixar penjades les famílies i no fer més profunda la bretxa entre alumnes en funció del nivell sociocultural dels seus pares", assenyala Alicia Fernández, vicepresidenta de l'associació de directius AXIA i directora de l'escola Joaquim Ruyra de Barcelona. "Què fan els alumnes fora de l'aula? Aquesta estona també és important, i no tots els estudiants tenen garantida una atenció adequada", afegeix. Francesc Pedró, exmembre del Centre d'Investigació Educativa de l'OCDE i cap actual de la Secció d'Assessorament sobre polítiques educatives de la Unesco, situa el centre d'atenció en l'alumne i reivindica el concepte de ritme escolar que promouen França i Alemanya. Aquest prova de reconsiderar els horaris, l'extensió de la jornada, la seqüenciació de les activitats escolars i el calendari sota el criteri de què és el més convenient per a l'alumne, particularment a primària, explica Pedró. Aquest canvi no només es basa en principis pedagògics, sinó, cada vegada més, en investigacions mèdiques i estudis empírics. Pedró posa d'exemple l'estudi de l'Acadèmia de Medicina de França de l'any passat, que ha servit al

Pel que fa al nombre d'hores necessàries, Schleicher assenyala que el temps d'aprenentatge dins i fora de l'aula sí que té impacte en els resultats acadèmics si és de qualitat: "Finlàndia aconsegueix un bon nivell amb poques hores lectives, però les seves escoles dediquen fins i tot un 30% del temps total d'instrucció al suport escolar fora de l'aula, i als països de l'Àsia oriental els alumnes passen moltes hores estudiant i també obtenen resultats alts. país com a base per a un futur canvi d'horaris. "Aquest informe afirma que, en nom de la salut dels alumnes i de la millora de la seva predisposició a l'aprenentatge, la planificació dels horaris i dels calendaris escolars ha de tenir en compte la influència dels ritmes biològics", explica. L'informe recomana començar la jornada aviat, però no amb classes pròpiament dites, sinó amb "activitats tranquil·les", com la lectura, el dibuix o la música. Després, ja començat el matí, es passaria als continguts curriculars. D'aquesta manera, diu l'estudi, s'aprofiten els pics de concentració dels alumnes. A més, advoca per introduir una hora d'estudi supervisat pel mestre fora de l'horari lectiu.

Alemanya, per la seva banda, ha preparat tota una bateria d'estudis experimentals per relacionar ritmes escolars alternatius i rendiment escolar. A Catalunya abunden les experiències particulars d'escoles, explica Eva Liesa, directora del grau d'Educació Infantil de Blanquerna-URL, en les quals es treballen diverses matèries alhora a través de projectes en lloc de dividir el temps per assignatures, "una metodologia que trenca el ritme de treball". Tot i això, es continua sense definir quin horari és el més convenient per a l'alumne.